

PISMO SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

WSPÓLNOTA

nr 3/1347
12 lutego 2022
cena 42 zł (w tym VAT)

**Kontrola rozliczania
dotacji dla szkół**

**Zmiany cen
nieruchomości
mieszkańczych**

RANKING

Waldemar Nalazek, wójt Osiecznicy

**O skutkach Polskiego Ładu
dla małej gminy**

Czy emeryt może ubiegać się o świadczenie pielęgnacyjne?

Świadczenia pielęgnacyjne wypłaca MOPS (GOPS).

Urzednicy zastanawiają się, czy pobierając emeryturę z ZUS można ubiegać się o świadczenie pielęgnacyjne na dziecko, nad którym emeryt sprawuje opiekę? Jakie kroki należy poczynić?

Autor: Kamila Truszkowska*

Świadczenie pielęgnacyjne od 1 stycznia 2022 roku zostało podwyższone do 2119 zł. Przysługuje z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej:

- 1) matce albo ojcu,
- 2) opiekunowi faktycznemu dziecka,
- 3) osobie będącej rodziną zastępczą spokrewnioną, w rozumieniu ustawy z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- 4) innym osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy ciąży obowiązek alimentacyjny, z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności – jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczno-

ści stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, albo osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Opiekunowie, którzy sprawowali pieczę nad osobami, a uzyskali prawo do emerytury, nie mogą starać się o świadczenie pielęgnacyjne, gdyż nabycie prawa do emerytury powoduje, że ubieganie się o świadczenie pielęgnacyjne nie jest możliwe.

Świadczenie zamiast emerytury?

Według aktualnej linii orzeczniczej można zawiesić prawo do emerytury i starać się o niniejsze świadczenie. Z literalnego brzmienia przepisów takie stanowisko uznać można jednak za niezgodne z obowiązującymi przepisami (art. 17 ust. 1 ustawy z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych; t.j. DzU z 2020 r. poz. 111 – dalej: uśr). Ustawodawca wyłączył z katalogu osób uprawnionych do ubiegania się o świadczenia pielęgnacyjne osoby, które mają prawo do emerytury lub renty. Przepis jest jasny, prosty

i czytelny. Organy na jego podstawie śmiało odmawiają przyznania świadczeń pielęgnacyjnych emerytom sprawującym opiekę nad niepełnosprawnymi podopiecznymi.

Wojewódzki Sąd Administracyjny w Gdańsku (wyrok z 21 października 2021 r., sygn. akt III SA/Gd 848/21), a także inne sądy w Polsce prezentują jednak obecnie odmienne poglądy. Stoją na stanowisku, że jest dopuszczalne ubieganie się przez emeryta o świadczenie pielęgnacyjne, o ile złoży on wniosek o zawieszenie prawa do emerytury i taka emerytura rzeczywiście zostanie zawieszona. Zdaniem WSA, złożenie wniosku o zawieszenie prawa do emerytury jest możliwe. Nie ma przepisów, które by tego zakazywały. Zawieszenie i nieotrzymywanie emerytury otwiera drogę do ubiegania się o świadczenie pielęgnacyjne. W ten sposób uzyskanie świadczenia jest możliwe (podobne stanowisko zajęły: WSA w Gliwicach w sprawie o sygn. II SA/Gl 1231/20 z 8 stycznia 2021 r.; WSA w Rzeszowie w sprawie o sygn. II SA/Rz 1004/21 z 13 października 2021 r.; NSA w Warszawie

w sprawie o sygn. akt: II SA/Rz 1004/21 z 6 października 2021 r.).

Zgodnie z wyrokiem NSA w Warszawie z 6 października 2021 r. (sygn. akt II SA/Rz 1004/21) osoba, która spełnia warunki do przyznania wyższego świadczenia pielęgnacyjnego i chce je otrzymać, a pobiera emeryturę, winna móc dokonać wyboru jednego z tych świadczeń przez rezygnację z pobierania świadczenia niższego – w tym przypadku emerytury. Brak możliwości dokonania takiego wyboru byłby swoistą pułapką prawną dla osób mających ustalone prawo do emerytury, a jednocześnie opiekujących się najbliższymi osobami niepełnosprawnymi. Za istnieniem takiej pułapki nie przemawiają żadne racjonalne argumenty, a zatem jej istnienie jest nieakceptowalne na gruncie zasad demokratycznego państwa prawa (art. 2 Konstytucji RP). Wybór osoba zainteresowana może zrealizować przez złożenie do organu rentowego wniosku o zawieszenie prawa do emerytury na podstawie art. 103 ust. 3 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Zgodnie z tym przepisem, prawo do emerytury, renty z tytułu niezdolności do pracy lub renty rodzinnej, do której uprawniona jest jedna osoba, może ulec zawieszeniu na wniosek emeryta lub rencisty.

Najpierw zawieszenie emerytury

Emeryt zainteresowany otrzymywaniem świadczenia pielęgnacyjnego powinien w pierwszej kolejności złożyć wniosek o zawieszenie prawa do emerytury do ZUS. Zawieszenie prawa do emerytury, zgodnie z art. 134 ust. 1 pkt 1 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (dalej jako: uerfus), skutkować będzie wstrzymaniem wypłaty emerytury poczynając od miesiąca, w którym została wydana decyzja o wstrzymaniu wypłaty (art. 134 ust. 2 pkt 2 uerfus). Organ ma 30 dni na wydanie decyzji o zawieszeniu. Następnie zainteresowany składa wniosek o przyznanie świadczenia pielęgnacyjnego (może po złożeniu wniosku o zawieszenie emerytury, ale przed otrzymaniem decyzji ZUS o zawieszeniu). Organ administracji ma 30 dni na wydanie decyzji, więc zainteresowany może w toku postępowania donieść decyzję o zawieszeniu

emerytury. Zgodnie z art. 24 ust. 2 uśr prawo do świadczeń rodzinnych ustala się począwszy od miesiąca, w którym wpłynął wniosek z prawidłowo wypełnionymi dokumentami (a więc po uzupełnieniu o decyzję z ZUS), czyli w sprawach wymagających rezygnacji z emerytury od miesiąca, w którym strona przedstawi decyzję o wstrzymaniu wypłaty emerytury. Najlepiej, gdyby wniosek złożyć jednak od razu z prawidłowo wypełnionymi i uzupełnionymi dokumentami i co do zasady zainteresowani dopiero po zawieszeniu prawa do emerytury powinni składać do organu administracji wnioski o świadczenia pielęgnacyjne, a wyjątkowo stosować procedurę doniesienia decyzji o zawieszeniu świadczenia.

Zbieg uprawnień do świadczeń

Dla poszerzenia wiedzy z tego zakresu warto zapoznać się z wyrokiem Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gdańsku z 21 października 2021 r., sygn. akt III SA/Gd 848/21, zgodnie z którym w przypadku zbiegu uprawnień do różnych świadczeń rodzinnych ustawodawca wprowadził zasadę wypłaty jednego świadczenia wybranego przez osobę uprawnioną. Taka regulacja znajduje się w art. 27 ust. 5 ustawy, gdzie wskazano, że w przypadku zbiegu uprawnień do świadczenia rodzicielskiego, pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego, dodatku do zasiłku rodzinnego, o którym mowa w art. 10 lub zasiłku dla opiekuna, o którym mowa w ustawie z 4 kwietnia 2014 r. o ustalaniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów – przysługuje jedno z tych świadczeń wybrane przez osobę uprawnioną, także w przypadku, gdy świadczenia te przysługują w związku z opieką nad różnymi osobami. Zbieg uprawnień do świadczeń uregulowany jest również w art. 95 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. DzU z 2018 r. poz. 1270), zgodnie z którym w razie zbiegu u jednej osoby prawa do kilku świadczeń przewidzianych w ustawie wypłaca się jedno z tych świadczeń – wyższe lub wybrane przez zainteresowanego.

Przepisy każdej z ustaw regulują zbieg świadczeń przyznawanych na podstawie tych ustaw, ewentualnie wyraźnie wskazanych przepisów (por. art. 27 ust. 5 pkt 5 uśr czy art. 96 ue fus), wy-

płatanych przez organy określone w każdej z tych ustaw. Jedynym przepisem dotyczącym zbiegu uprawnień do świadczenia pielęgnacyjnego i emerytury, przyznawanych i wypłacanych przez różne organy, jest przywoływany wcześniej art. 17 ust. 5 pkt 1 lit. a uśr.

Biorąc jednak pod uwagę przedstawione zasady konstytucyjne uznać należy, że osoba, która spełnia warunki do przyznania wyższego świadczenia pielęgnacyjnego i chce je otrzymywać, a pobiera emeryturę, winna móc dokonać wyboru jednego z tych świadczeń poprzez rezygnację z pobierania świadczenia niższego – w niniejszej sprawie emerytury. Wybór może zrealizować poprzez złożenie do organu rentowego wniosku o zawieszenie prawa do emerytury na podstawie art. 103 ust. 3 uerfus. Zgodnie z tym przepisem, prawo do emerytury, renty z tytułu niezdolności do pracy lub renty rodzinnej, do której uprawniona jest jedna osoba, może ulec zawieszeniu na wniosek emeryta lub rencisty.

* * *

Ustawa nie ogranicza możliwości złożenia wniosku od zawieszenia prawa do emerytury. Zawieszenie prawa do emerytury, zgodnie z art. 134 ust. 1 pkt 1 uerfus, skutkować będzie wstrzymaniem wypłaty emerytury poczynając od miesiąca, w którym została wydana decyzja o wstrzymaniu wypłaty (art. 134 ust. 2 pkt 2 uerfus). Emerytura jest prawem niezbywalnym. Zawieszenie prawa do emerytury niweczy negatywną przesłankę z art. 17 ust. 5 pkt 1 lit. a uśr i powinno skutkować przyznaniem świadczenia. Istota ograniczenia prawa do zasiłku pielęgnacyjnego dla emeryta, wynikająca z art. 17 ust. 5 pkt 1 lit. a uśr, musi być interpretowana jako wiążąca się nie z samym prawem do emerytury, lecz z jego realizacją w postaci wypłaty świadczenia. Skoro zawieszenie prawa do emerytury skutkuje wstrzymaniem jej wypłaty, to uznać należy, że eliminuje się w ten sposób negatywną przesłankę wyłączającą nabycie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego. Tym samym uzyskanie świadczenia powinno być możliwe. ■

*radca prawny, Kancelaria Prawna Grama-towsky